

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

211

АПРИЛ 1992

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA часопис Савеза филателиста Србије. * Примерак 200 динара. * Уплата општом уплатницом на жиро рачун број 60811-620-16-315-53-713 код Беобанке – Београд, Савез филателиста Србије, Београд, са назнаком „за часопис”.

Published by Union of Philatelist of Serbia, adress: 11001 Belgrad, POB 702, Yugoslavia * Annual subscription 5 US dollars * Our Bank account: 60811-620-16-315-53-713 Beobanka, Belgrade, Yugoslavia.

Издавач: Савез филателиста Србије, Београд, Сремска 6/IV, 11000 Београд * Телефон (011) 638-751.

Издавачки савет: Момчило Јанчић председник, др Јован Величковић, Милош Јованић, Ненад Килибарда, др Војислав Мићовић. Редакцијски одбор: др Драгослав Букановић, Коста Рајачић, Војин Вишацки, Витомир Милићевић, Владислав Радаш.

Главни и одговорни уредник и технички уредник: Владимир Прикић.

Тираж: 500 примерака

Штампа: РЈ за издавачку делатност ПТТ саобраћаја „Србија” – Београд

САДРЖАЈ

	страница
– Реч уредника	1
– Владимир Прикић: Војна крајина некад – Српска крајина данас	2 – 10
– Филателистичка изложба „125 година прве српске марке” – Излагачи, збирке и освојене награде	11 – 14
– Црвена Звезда – Победник купа шампиона – Победник светског купа у фудбалу	15 – 18
– Војин Вишацки: Пошта ратних заробљеника и цензура	19 – 24
– Ненад Билбија, Драги Петровић: Приказ издања редовних марака „Поштански саобраћај”	25 – 32
– Фалсификати (Ј. Величковић)	32

По мишљењу секретаријата за културу СР Србије
бр. 413/380-73-20 од 16. маја 1973. године ослобођен пореза на промет.

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

АПРИЛ 1992.

• 211

РЕЧ УРЕДНИКА

Од појаве последњег броја „Филателисте”, једина вест која нас је обрадовала била је о победи Црвене Звезде у Токију, односно освајању светског шампионата у фудбалу! Заједница југословенских ПТТ организација допринела је томе допадљивом пригодном марком.

Међутим, одиграло се и много шта, од утицаја не само на филателију већ и на целокупан живот на овим просторима:

- 3. јануара 1992. године у Сарајеву је потписано 15. примирје између страна у сукобу. Овога пута, прекид ватре се поштује уз повремене веће или мање инциденте,
- 15. јануара 1992. године Европска заједница је признала Словенију и Хрватску као независне државе, док је за признање Босне и Херцеговине и Македоније захтевано испуњење неких услова (референдум, односно промена назива државе),
- 24. фебруара 1992. године Савет безбедности Уједињених Нација донео је одлуку о упућивању мировних снага у Југославију. То је шеста у низу резолуција које се баве нашом кризом. Трупe се упућују као заштита становништва у Крајини и ради раздвајања страна о сукобу. Акција носи назив UNPROFOR (United Nations Protection Forces, тј. Снаге Уједињених Нација за заштиту),
- 6. априла 1992. године Европска заједница је признала Босну и Херцеговину као независну државу; пре тога признали су је Бугарска, Турска и Иран,
- Србија и Црна Гора уједињују се у Републику Југославију на федералном принципу. У току је припрема устава.

На крају, треба споменути распад Совјетског Савеза, чији остатак се „преноминирао” у Заједницу Независних Држава. За сада, потпуно су се издвојиле балтичке државе, са осталима преговори су у току. На филателистичком плану, појавило се прво издање с ознаком „Россия” ћирилицом и латиницом, поводом Зимске олимпијаде у Албервилу.

Што се нас тиче, у филателистичком смислу, настају нова подручја: „Хрватска”, „Словенија” и остали, док „Југославија” остаје са знатно смањеним тиражима (70 до 90 хиљада). Знатан број филателиста сакупљаће „нове државе”, као делове (старе) Југославије, суседне државе итд. На крају, зашто не? Скупљали смо и независну Државу Хрватску 1941. године, упркос свему...

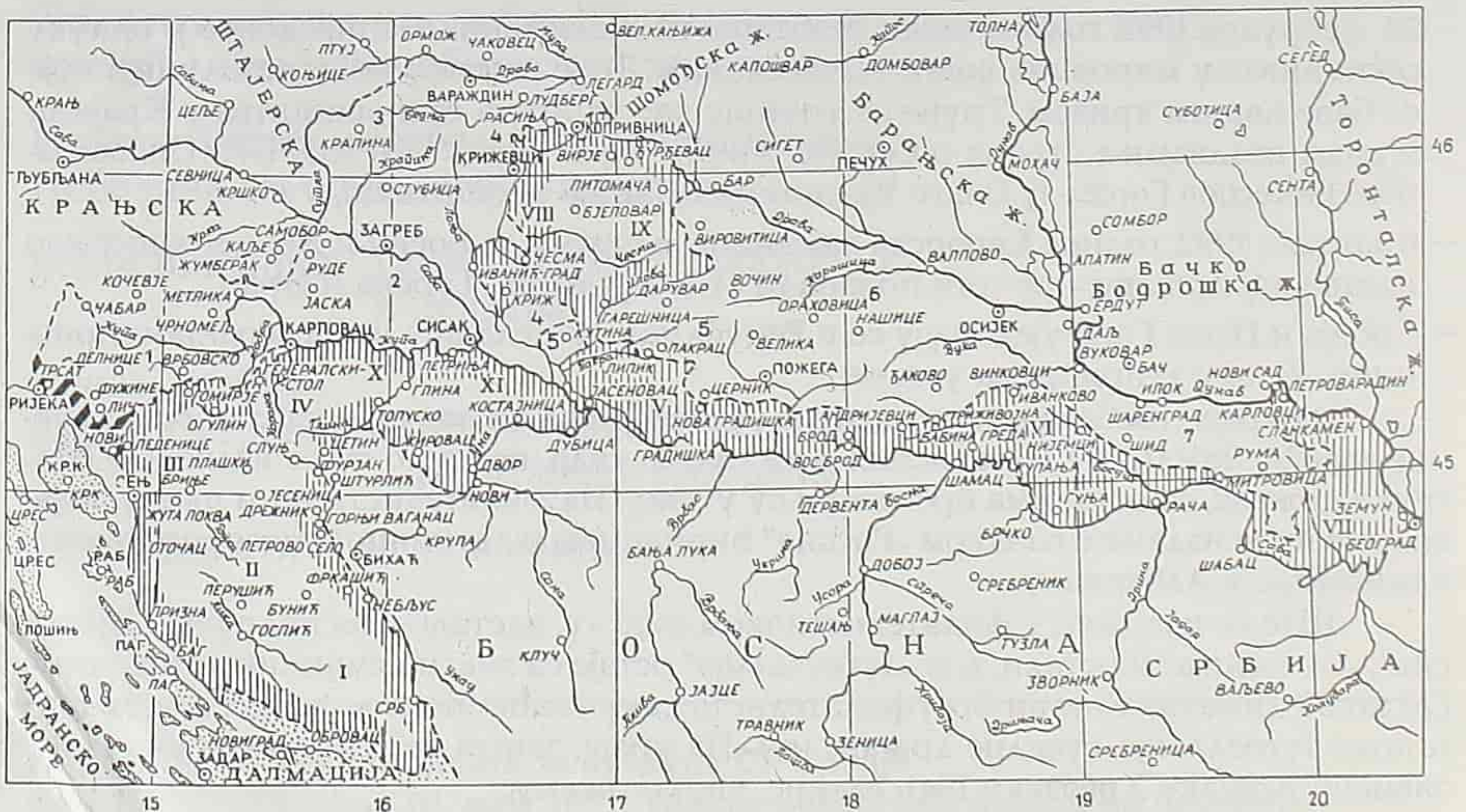
„Војна крајина“ је већ деценијама штиво које се морало знати на часовима историје, док у самој Крајини ни најстарији људи нису памтили ово доба. Наиме, између два рата, па и у Дружој Југославији, и поред бановинских оквира или републичких граница, народ – српски или хрватски, живео је безбедно и мирно, без потребе да се „државност“, националност или национални атрибути форсирају, јер се сматрало да је све то наше, заједничко, братско. Нажалост, долађајући из 1990 и 1991. године враћили су актуелност овом називу и обнови ове области, наравно у савременим условима и из других разлога. Инсистирање на „новијесним границама“ и захтеву да се буде „свој на своме“, поистиче ето, и нас филамелисте, да учинимо покушај да се мало расветли, да ли су Срби у Крајинама уљези којима је милостиво допуштено да се ту населе, или се ради о рајницима које је ангажовала Аустрија да штиће њене територије, Хрватску и остале аустријске земље и то под условима значајне аутономије?

У другом делу овог чланка изнесени су неки подаци о пошти која је деловала у Крајини у рајним условима 1991 године, као и поштомаре које раде на територији Републике Српска Крајина.

Војна крајина концем XVIII века

Вертикалном шрафуром означена је област Војне крајине, тачкасто је обележен посед Венеције, а косом црном шрафуром назначено је угарско приморје.

Римске бројке означавају регimente, и то: I Госпићска, II Оточка, III Огулинска, IV Слуњска, V Градишка, VI Бродска, VII Петроварадинска, VIII Крижевачка, IX Бурђевачка, X Глинска, XI Петрињска. Арапске цифре обележавају жупаније: 1. Северинска, 2. Загребачка, 3. Вараждинска, 4. Крижевачка, 5. Пожешка, 6. Вировитичка и 7. Сремска. Треба запазити да је Славонија враћена Аустрији 1687 године, с тим што је подручје Срема источно од линије Митровица – Рума – Сланкамен остало под Турцима све до 1718 године.

ВОЈНА КРАЈИНА (XVI – XIX ВЕК)

Током експанзије Османлијског царства (XIV – XIX век) Турци су увели немилосрдно ратовање до уништења не само војске већ и целокупног становништва. Тиме је сламана отпорна сила државе а народ принуђиван да се покори или да се расели. После освајања, увођена је турска администрација, насељавани муслимани а по потреби вршено је пресељење локалног становништва. Све ово је довело до великих етничких померања на Балканском Полуострву, нарочито у средишном делу југословенских земаља.

Средином XVI века Турци су завладали Славонијом до линије Питомача – Сисак и задржали је до 1687 године. Они су вршили систематско насељавање делимично опустелих крајева својим поданицима из унутрашњости – муслиманима и Србима – православцима и то око Пожеге, у Посавини и доњој Подравини до Осијека (Пожешки санџакат), тако да су у Даљу, око Осијека и горњој Подравини Срби чинили већину. У Западној Славонији, у Пакрачком санџакату, Турци су населили велике масе народа, те је део од Пожешког поља до Пакраца и Вођина називан „Мала Влашка”. У Ораховици Срби су створили своје најзначајније културно средиште.

Велики део турских пограничних трупа чинили су хришћани који су због вршења војне и помоћне службе били ослобођени феудалних обавеза. Почев од 1530 године, нуђењем повољнијег положаја или због незадовољавајућег живота под Турцима – знатан део ових људи почео је да прелази на Хабсбуршку територију.

Наиме, у делу Хрватске који је преостао после пада Мађарске (1526 године, битка код Мохача) власт су задобили Хабсбурговци и већ 1527 године почели да формирају тзв. Војну границу или Војну Крајину, која је требала да

штити остали део земље од турских упада.

У прво време постојале су две крајине: Славонска, од Драве до Купе, са седиштем у Вараждину и Хрватска крајина, од Купе до Јадранског мора, са седиштем у Карловцу. Касније, када су од Турака ослобођени и Бачка и Срем, дошло је до проширења према истоку, па је Војна граница подељена на три тзв. „генералије” – Карловачку, Вараждинску и Петроварадинску.

Војна крајина је била потпуно извојено административно подручје са војничким уређењем, потчињено цару и његовим генералима, са немачком командом и немачким школама. Мушко становништво је имало војне обавезе и било изузето од феудалних намета. На пример, после прелаза масе српског становништва 1600 године из Славоније у пределе око Гомирја, Моравица и др. зајемчено је ослобођење од намета и разних обавеза. Право на унутрашњу аутономију и односи са војном (немачком) командом регулисани су помоћу „Statut Valachorum”, године 1630. Међутим, сталне тешкоће потицале су од католичке цркве која је православце сматрала „шизматичима” и захтевала да и они плаћају неке намете. Стално је тежено да се Срби поунијате, што је делимично и успело (Жумберак, преузимање манастира Марча итд.). Српско становништво у Славонији ојачано је после Сеобе Срба 1690 године. Средином XVIII века Марија Терезија уводи тзв. „Militär Graenitz – Rechten” тј. „крајишка права”, којим се уствари ограничавају крајишке самоуправе, али оне ипак остају под надлежности војних органа. У то време дошло је и до организовања регименти (види мапу). Врховну управу задржало је аустријско Ратно веће, тј. централна власт у Бечу без икаквих ограничења располагала је целокупном војном силом Кра-

јине. После увођења дуализма у Аустро-Угарској (1869) и престанка опасности од Турака, Војна граница је постепено укидана: 9. VI 1872 године је укинута царским решењем, а формално развојачење извршено је 1873 године. После укидања, настаје прелазни период до распуштања последњих крајинских организација 1885 године.

Литература

Историја народа Југославије, књига II Београд 1960.

Што се тиче поштанске службе, она је због специфичног војног положаја Крајине организована на посебан начин, те се 1736 године организују поштанске станице „Камбијатуре“. Поште су касније распоређене на подручјима које су под контролом појединих регименти. При увођењу марка 1850 године у Војној граници су радиле 102 поште. После Хрватско-Угарске нагодбе формирана је заједничка поштанска администрација за војну границу, којом је од 1. IV 1868 управљао

„Postinspektorat“ у Земуну. Мађарска преузима 1. I 1871 године 137 пошта, а 102 додељује под управу Дирекције пошта у Загребу, а 35 под управу пошта у Темишвару. После развојачења већина поштанских жигова Вој-

1868 октобар Новинска марка за Војну крајину; нацрт А. Scharf-а; књиготисак Државна штампарија у Бечу; папир са водознаком „Zeitungsmarken“; сечене.

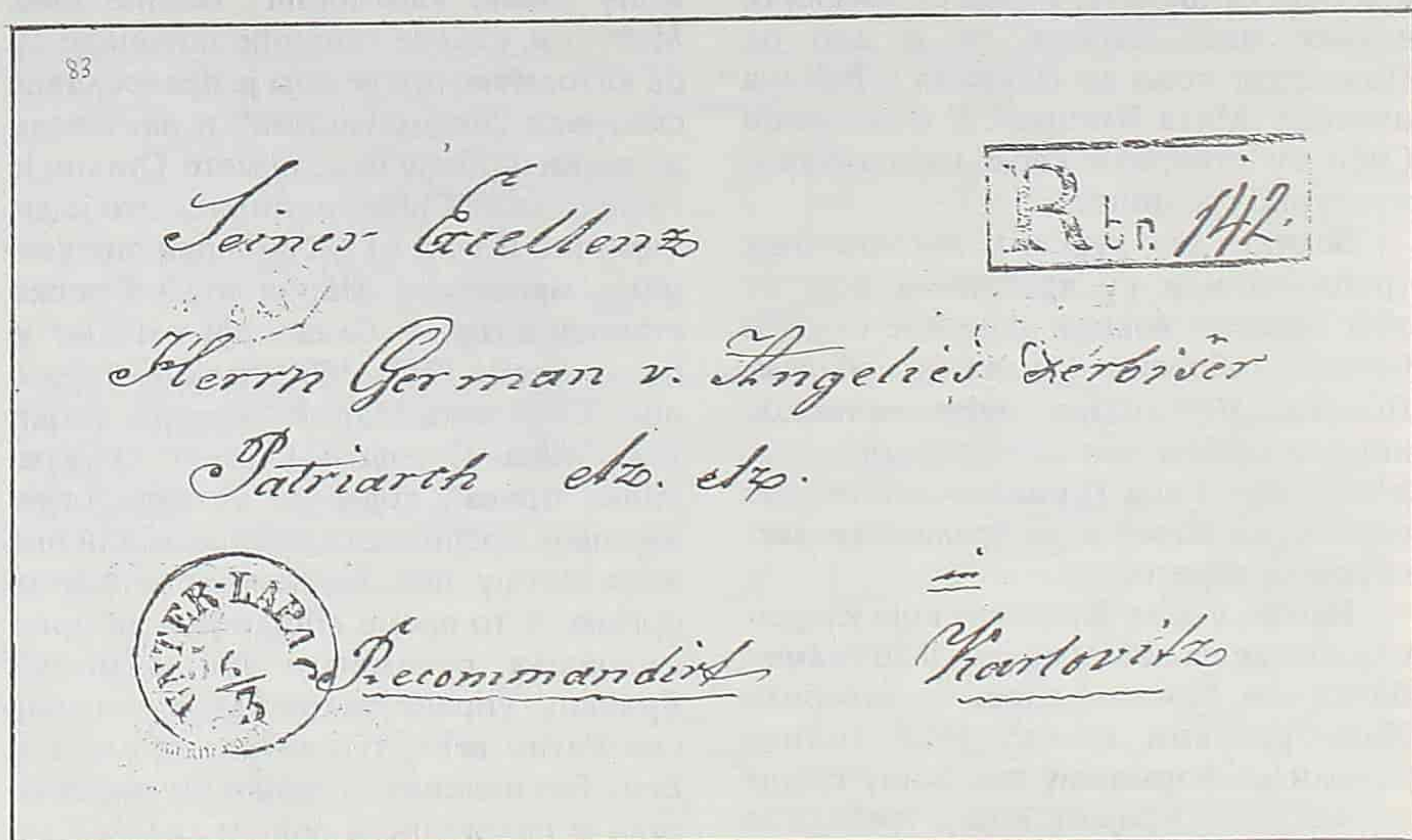
1 крајцер плава

2 крајцера смеђа

Нацрт: Мађарски државни грб са натписом око ознаке вредности. Све новине штампане у Војној крајини као и оне које су долазиле из других крајева Двојне монархије морале су бити таксирани новинским маркама од једног крајцара, а из иностранства маркама од 2 крајцаре. Ова марка од 2 крајцаре није ни пуштена у промет јер је у међувремену такса за новине била укинута. Марка од 1. кр. била је у употреби од октобра 1868 до краја 1869 године. Врло ретка.

Писмо упућено „Његовој Екселенцији Господину Герману Анђелићу српском Патријарху итд. итд. у Карловце 'препоручено' из Доњег Лапца (Unter-Lapac) 6. марта 1883. године од стране Стане Медић. Стигло у Карловац 8. III, Суботица 10. III, у Карловце 12. III 1883.

не границе остала је у употреби и у прелазном периоду.

У Краљевини СХС, односно Југославији, територија бивше Војне крајине нашла се углавном у оквиру Савске бановине. Године 1939 новоформираној Хрватској бановини прикључена је Приморска бановина (Далмација до Динаре и део Херцеговине), а у НДХ, поред овог, прикључена је Хрватској целокупна територија Босне и Херцеговине до Дрине. После рата СР Хрватска обухватила је отприлике раније територије Хрватске бановине уз територију Барање и територије око Илока. Треба споменути да *Барања није никада била у оквиру Хрватске*. Што се тиче Далмације, она је од средине XVI века била у поседу Венеције (територија југоисточно од Велебита и јужно од Динаре), све до 1797 године, када су је постепено преузели Французи (Наполеон), затим Аустрија све до 1918 године. За време Прве Југославије Далмација је била у оквиру Приморске бановине, односно 1939 Хрватске бановине – и то је први пут, те 1939 године, да Далмација буде у оквиру Хрватске. Међутим, Италијани су је преузели и држали до септембра 1943. године. После рата Далмација је укључена у СР Хрватску.

Први помен Срба уопште, потиче из 822 године код франачког хроничара

Ајнхарда, када се (Људевит Посавски) склонио „Србима (ad Sorabos), за који народ кажу да заузима велики део Далмације”. Историчари ове Србе лоцирају негде у Лици, вероватно у данашњем Србу.

Константин Порфирогенет (912-959) спомиње да су Срби насељени између осталог на подручју Босне, неретљанске и хумске области (до Цетине) и у области Требиња с Конављем.

Познато је да цар Душан 1333 године продаје Дубровчанима Пељешац са Стоном и неким суседним територијама, под условом „да српски поп пева у цркви” (од чега, наравно, убрзо није било ништа). Младен III Шубић био је ожењен сестром цара Душана, па је српски цар долазио у Скрадин да посети сестру (XIV век).

Срби су у северној Далмацији били аутохтони, а под притиском Турака знатан број је избегао под венецијанско окриље 1523 – 1527 (Равни котари, Косово). Неколико манастира, и велики број цркава био је подигнут: Крка, Крупа и Драговић и цркве у Голубићу (1462), Полачи (1458), Островица, Беврске, Радучићу, Мокром Пољу, Жагровићу – све пре 1537 године, а крајем XVI века: у Смоковићу, Косову, Бенковцу, Брадишковицима. У манастиру Крки се 1615 године отвара богословија, итд, итд.

СРПСКА КРАЈИНА (1990 – 1992)

После доношења новој хрватској уставу 1990 године, на бази његових одредби српски живаљ на територији Хрватске преведен је у националну мањину.

Сећајући се уставских масакра 1941 – 1945 и пратећи злокобно кретање новооснованих специјалних јединица хрватској МУП-а, Срби су се самоорганизовали и одурили одузимању оружја резервном саставу дошаташње милиције. У Книну је 17. августа организован референдум о аутономији, а хрватски мујовци су дошли у Грачац, Обровац и Бенковац ради одузимања оружја. Постепено дошло је до крвавих сукоба на територијама насељених искључиво или претежно српским живљем. Први озбиљнији сукоб одиграо се 4. априла 1991 године на Пливицама и тада је први пут ЈНА интервенисала раздвајајући сукобљене стране.

До врло озбиљној сукоба дошло је 2. маја 1991 године при уједињу хрватских специјалаца у Борово село. Даљи догађаји су углавном познати...

Сецесија (одцељење) Републике Хрватске од Југославије изазвала је сецесију (одцељење) Српских Крајина, дошада у административним границама ове републике.

Република Српска Крајина конституисана је децембра 1991 године после два референдума. Територија се углавном поклапа са подручјем Војне крајине настале скоро искључиво Србима.

Источна Славонија, Барања и Западни Срем

После догађаја 2. маја 1992. године у Борову Селу, дошло је до прекида поштанског саобраћаја. Рад поште обновљен је 10. јула успостављањем везе са поштом у Вајској: два пута дневно ишло се с поштом и по пошту, чамцем или скелом, а даље – са оне стране Дунава, аутомобилом. У то време пошта 56227 Борово (Село)

опслуживала је и поште које су радиле, и то:

56204 Трпина

56222 Бриштин, и

56225 Бобоша.

У међувремену, ратне операције су се прошириле на читаво подручје Славоније, Барање и Западног Срема, али се уз изузетно залагање ПТТ радника са овог подручја врло брзо организовао пријем и уручење поштиљака за одређене јединице ПТТ мреже: пошта 56225 Даљ почела је са радом 20. VIII (борбе окончане 1. VIII), 56204 Бијело Брдо и 56206 Ердун 1. IX 1991 године. Допрема поште (два пута недељно) преко моста „Братство и јединство“ (!) отпочета је 2. октобра 1991, а тада су почеле да раде поште:

54205 Аљмаш

56211 Острово

56212 Габош

56213 Маркушица

56214 Ласлово – Корољ

56215 Ернестиново.

Од почетка октобра, дакле, напуштен је пренос поштиљака скелом, те се све поштиљке усмеравају

Поштанском центру (ПЦ) 25200 Сомбор, ауто-линијом првог нивоа Сомбор – Дорослово. Размена се вршила у јединици ПТТ мреже Богојево, где је радник ПТТ јединице Борово Село преузимао закључке за своје подручје и уједно предавао закључке за ПЦ 25200 Сомбор. Размена је вршена са два возила која је обезбедило ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“.

Тењски Антуновац почео је са радом 22. II 1992. године, а покретна пошта 2. III 1992 с тим што опслужује села: Острово, Габош, Маркушица, Ернестиново и Ласлово Корољ.

Што се барањског подручја тиче, скоро у исто време, крајем септембра, успостављена је ауто-линија и картовне везе са 25200 Сомбор за следеће јединице ПТТ мреже:

54300 Бели Манастир

54301 Брањин Врх

54302 Кнежево

54303 Појовац

54304 Дубошевица

54305 Драз

54306 Башина

54307 Змајевац

54308 Суза

54309 Кнежеви Виногради

54315 Каранац

54322 Барањско Петрово Село

54323 Болман

54324 Јагодњак

54325 Чеминац

54326 Дарда

54327 Биље

54328 Луѓ

Превоз је вршен возилом од две тоне које саобраћа по принципу кружног тока а полази из ПЦ 25200 Сомбор са возачем кога у јединици ПТТ мреже Батина сачекује наоружани пратник и информише га до којих се ПТТ јединица може доћи – зависно од ратних операција. За поште са којима се у датом моменту није могла извршити размена договорено је да се вреће остављају у јединици 54300 Бели Манастир где је организовано уручење пошиљака. Становници су се били навикли да за пошиљке које очекују потраже информације у пошти Бели Манастир и тамо их евентуално преузму. Јединице ПТТ мреже овог подручја чак су вршиле и продају новина и часописа сходно раније постигнутом договору са новинским кућама.

Касније почеле су са радом и следеће поште, које су у вези са ПЦ Сомбор:

54321 Пејловац

56230 Вуковар – од 12. II 1992

56233 Борово (Насеље) од 12. II 1992

Средином октобра 1991, на иницијативу владе СО Барање, Славоније и Западног Срема одржан је у Шиду састанак на коме је разматрана организација поштанског саобраћаја и за територију Западног Срема, и то за следеће

Борово Село

поште, које врше пријем и уручење пошиљака:

56229 Пејровци (код Вуковара)

56239 Неђославци

56240 Мирковци

56241 Сџари Јанковци

56242 Слаковци

56243 Оролик

56247 Шидски Бановци

Ове поште су у картовној вези са ПЦ 22200 Сремска Митровица, а транспорт се врши ауто-линијом Сремска Митровица – Сремска Рача. У пошти 22240 Шид закључци се предају посебном возилу које врши транспорт на подручју Западног Срема.

Касније, ваљда крајем јануара 1992, успостављене су још неке поште повезане са ПЦ Сремска Митровица:

56232 Соџин

56236 Илок

56238 Чаковци

56248 Илача

56249 Товарник

Пошто зграде још нису оспособљене, у марту 1992 још нису радиле поште

56244 Белејовци

56245 Нијемци.

Пошта у Борову Селу

Република Српска крајина

Ујесен 1991 године формирано је „Јавно предузеће ПТТ саобраћаја „Крајина“ са седиштем у Книну, које је у почетном периоду имало у свом саставу 73 ПТТ јединице са око 400 запосле-

них. Настоји се да обнове покидане нити саобраћаја и да се грађанима омогуће све врсте ПТТ услуга.

Наводимо списак пошта које раде.

Општина Книн

59300 Книн
59301 Голубић
59302 Полача (код Книна)
59304 Радучић
59305 Кистање
59306 Ервеник
59307 Мокро Поље
59310 Кијево¹⁾
59311 Струмица
59312 Косово (Далмација)
59317 Плавно

59318 Паћене
59319 Беврске
59223 Брибирске Мостине
Општина Обровац

57250 Обровац (Далмација)
57251 Зегар
57252 Карин

Општина Бенковац

57300 Бенковац
57301 Полача²⁾
57302 Станковци³⁾
57313 Смилчић

Територија Републике Српска Крајина углавном се поклапа са подручјем војних крајина које су, настањене готово искључиво Србима, биле два и по века (од прве половине 16. века до 1881. године) парламентарна енклава бечке империје без икаквих административних веза са тзв. „дивилном Хрватском“. Војна крајина је функционисала као војнички коридор између европских земаља и Отоманске царевине.

57321 Бјелина (Далмација)

57221 Бабин Дуб³⁾

Општина Грачац

48240 Грачац

48241 Брувно

48242 Отрић

48243 Зрмања

48201 Лички Осик⁴⁾

48205 Медак

48210 Теслинград⁴⁾

Општина Доњи Лапац

48250 Доњи Лапац

48251 Небљуси

48252 Дољани (код Доњег Лапца)

48253 Срб

48254 Личка Калдрма

Општина Кореница

48230 (Титова) Кореница⁵⁾

48231 Плитвичка Језера

48233 Личко Петрово Село

48234 Удбина

48235 Бүнић

48236 Подлапача

48221 Шкаре

48222 Дабар (Лички)⁶⁾

48223 Врховине

Општина Двор на Уни

47210 Вргинмост

47211 Утиње

47212 Скакавац

47213 Ласински Сјеничак

47214 Бовић

47215 Топуско

47220 Војнић

47221 Крстиња

47241 Тушиловић

47242 Крњак

47243 Вељун

47244 Примишље

47253 Перјасица

47304 Плашки⁷⁾

47305 Личка Јасеница⁷⁾

44204 Јабучовац²⁾

44205 Бачуга²⁾

44206 Влаховић

44211 Блињски кут²⁾

44215 Црквени Бок

44220 Дубица

44221 Стаза²⁾

44222 Шаш

44230 Костајница

44231 Блиња²⁾

44232 Меченчани

44233 Костајнички Мајур²⁾

44234 Грабоштани

44235 Дивуша

44237 Рујевац

44240 Двор на Уни

44241 Брђани Самарички

44243 Жировац

44250 Петриња²⁾

44251 Гора²⁾

44260 Глина

44261 Хајтић

44262 Мали Обљај

44264 Горњи Класнић

44265 Мали Градац

55430 Окучани

55432 Медари

55435 Стара Градишка

Владимир Прикић, Београд

* Подаци су добијени од поште 56227 Борово (Село) и Светислава Шороње из ПЦ Нови Сад, Павла Лазића из поште Београд 1; делимично на бази података Милице Муждало из Книна, објављених у ПТТ Веснику бр. 1205 од 23. децембра 1991 године.

¹⁾Пошта у раду у 1992 години и то само за села Цетина, Цивљане и Униште.

²⁾Пошта у раду у 1992 години.

³⁾Ова пошта није на списку пошта које раде у 1992. години.

⁴⁾Један део Личког Осика под управом Крајине назива се Теслинград. Није познато када је измењен поштански број 48201 Лички Осик у број 48210 Теслинград и да ли постоји одговарајући поштански жиг.

⁵⁾Пошта 47290 Титова Кореница добила је нови поштански број 48230 Кореница. Требало би да је у употреби одговарајући поштански жиг.

⁶⁾Није на списку пошта које раде у 1992 години

⁷⁾Пошта пуштена у рад у јануару 1992 године.

Размену жели: Ari Virgilio de Veiga Junior, Ruo Hortencia Mendonca Ribiero 353, Fordim Lima, FRACO – SP. CEP 14400, Brasil

Размену жели: Marcelo Oliviera Borges, Ruo Gabriel Anawate 400, FRACO – SP. CEP 14400, Brasil

ОПЕРАЦИЈА УНПРОФОР У КРАЈИНИ

У току је долазак и размештај снага УН у Крајини.

С обзиром на број „плавих шлемова“ ово ће бити једна од највећих мировних операција у историји светске организације.

Званично назване „Снаге УН за заштиту“ (UNPROFOR на енглеском), оне ће, за разлику од досадашње праксе, имати почетни мандат од годину дана, уз могућност даљег обнављања. Акција треба да почне 25. априла.

Штаб мировних снага биће у Сарајеву, а њему подређене команде налазе се у Београду и Загребу, логистички штаб у Бањалуци. Пријемни центар и логистички центар организован је у Панчеву.

Мировне снаге УН у Југославији чиниће:

12 пешадијских батаљона, из Аргентине, Бразила, Јордана, Канаде, Чешкословачке, Данске, Француске, Кеније, Непала, Нигерије, Пакистана, Пољске, Русије, Белгије и Луксембурга.

Грађевински батаљон из Финске логистички (оперативни) батаљони и интендантске јединице, које ће чинити британски и норвешки војници,

јединице при штабу у чијем ће саставу бити Швеђани,

инжењеријска јединица из Канаде,

јединица за везу из Холандије,

војни посматрачи из следећих земаља: Аргентина, Аустралија, Бангладеш, Белгија, Бразил, Канада, Колумбија, Чехословачка, Данска, Египат, Финска, Француска, Гана, Ирска, Кенија, Малта, Непал, Холандија, Нови Зеланд, Ниге-

рија, Норвешка, Пакистан, Пољска, Португалија, Русија, Сингапур, Шведска, Швајцарска и Венецуела.

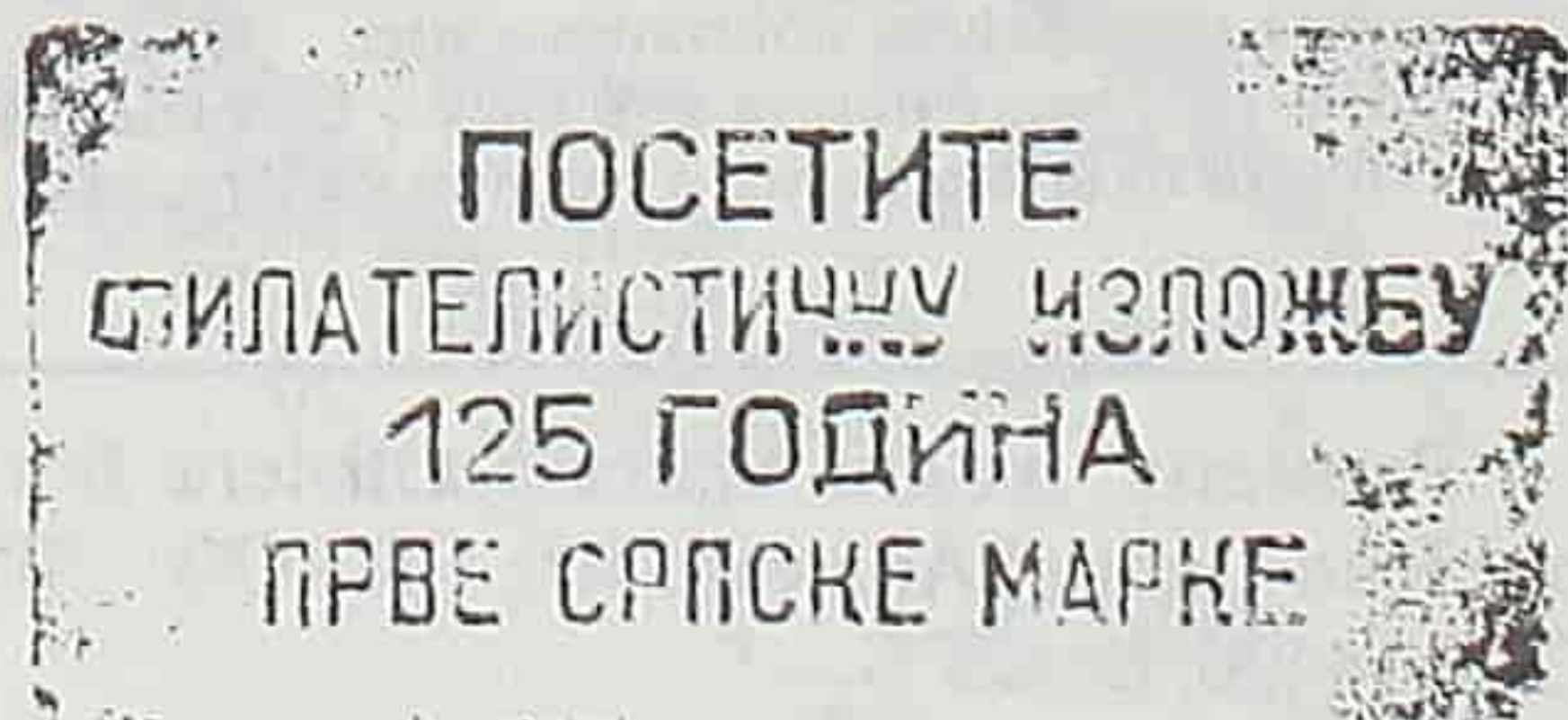
војна полиција из Аргентине, Белгије, Бразила, Канаде, Чешкословачке, Данске, Финске, Француске, Кеније, Непала, Холандије, Нигерије, Норвешке, Пакистана, Русије и Шведске

цивилна полиција, највише по 30 њих, из земаља из којих долазе и војни посматрачи, плус из Луксембурга.

За сада се зна да генерални секретар предвиђа да снаге буду распоређене на четири сектора: Е – источна Славонија, Барања и западни Срем, N – северна Крајина, S – јужна Крајина и W – западна Славонија (по енглеским називима за стране света).

У сектору Е биће војници из Русије, Белгије и Луксембурга, а у N – војници из Нигерије.

У нацрту споразума између владе Југославије и Уједињених нација о статусу заштитних снага УН између осталог предвиђено је да УНПРОФОР ужива погодности када је реч о комуникацијама и да ће их у координацији са југословенском владом користити. Она ће, према измењеном решењу, признати право УНПРОФОР-у да путем сопствене службе организује пријемну обраду и пренос приватне поште која се упућује припадницима заштитних снага и обратно. Изричито је речено да влада неће чинити никакве сметње поштанском саобраћају УНПРОФОР-а нити ће се њихова пошта цензурисати.

Филателистичка изложба „125 година прве српске марке” одржана је у згради Протокола на Теразијама у Београду од 14. до 28. децембра 1991. године уз помоћ Народног Фонда за привредни препород у Републици Србији, а у организацији филателистичког друштва „Београд”, Филателистичког савеза Југославије и Србије, ПТТ Југославије и Србије, РО Југомарка, ЛПТТ Музеја и Поштанске штедионице. Свечана предаја освојених награда организована је 5. марта 1992. године у просторијама ПТТ музеја.

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА

„125 – ГОДИНА

ПРВЕ СРПСКЕ МАРКЕ”

ИЗЛАГАЧИ, ЗБИРКЕ И ОСВОЈЕНЕ НАГРАДЕ

A. ВАНТАКМИЧАРСКА КЛАСА

а. Почасна класа

I	Музеј ЗЛПТТ Београд	Усвојени идејни цртежи за српске марке 1931. г.	Захвалница
II	Филателистичка радња Крстић Београд	„100-годиња издања српске марке”	Захвалница
III	Јордан Пешевски Београд	„Железница у свету”	Диплома

б. Изложци чланова оцењивачког одбора

VI	Александар Крстић Београд	Поштанске целине Србије 1873-1915	Диплома
V	Драгош Петровић Нови Сад	Архитектура Југославије	Диплома

B. ТАКМИЧАРСКА КЛАСА

а. Традиционална Филателија

1.	Мирослав Петровић Београд	Кнежевина и Краљевина Србија 1866-1918	Велика златна медаља и Grand Prix изложбе
2.	Слободан Кујовић Београд	Специјална збирка Југославије 1921-1941	Велика златна медаља
3.	Мирослав Петровић Београд	Специјалитети Краљевине Југославије	Златна медаља
4.	Ференц Ердељи Сента	Генерална збирка Југославије од 1945.	Велика сребрна медаља
5.	Слободан Бајић Београд	Специјална збирка „Темешвар”	Диплома
6.	Молнар Ференц Нови Београд	Грешке на маркама Ј. Б. Тишо	Диплома
7.	Јован Ристић Београд	Пробе и есеји послерајних марака	Одустао
8.	Берчек Ласло Бечеј	Грешке на пошт. маркама Југославије	Одустао

9. Јован Др Величковић Београд	<i>Војна пошта Србије 1914-1918</i>	Велика златна медаља
10. Мирослав Петровић Београд	<i>Аустријска пошта у Србији 1914-1918</i>	Позлаћена медаља
11. Дарко Матејић Београд	<i>Дописнице Југославије кроз поштанску тарифу 1921-1941</i>	Велика сребрна медаља
12. Милан Милићевић Крагујевац	<i>150-год. поште у Крагујевцу</i>	Сребрна медаља
13. Милорад Јосиповић Београд	<i>Србија у рату 1912-1915</i>	Сребро-Бронзана медаља
в. Поштанске целине		
14. Мирко Царан Београд	<i>Целине Југославије 1918-1941</i>	Сребрна медаља
15. Радослав Зоре Београд	<i>Војничка пошта – целине Србије 1873-1918</i>	Сребро-Бронзана медаља
г. Тематска Филателија		
16. Варга Шандор Ада	<i>Системајлика риба</i>	Велика сребрна медаља
17. Недељко Гмизовић Београд	<i>Југословенски спорт 1921-1988</i>	Велика сребрна медаља
18. Молинар Ференц ст. Београд	<i>Грешке на природним ковертама и МК</i>	Сребрна медаља
19. Фехер Илеш Сента	<i>Историја Југословенске књижевности</i>	Сребрна медаља
20. Бранко Арабан Београд	<i>Грешке на маркама туризма</i>	Диплома
21. Каваи Ласло Сента	<i>Југословенска инфлација 1980-1990</i>	Диплома
22. Бранислав Др Јовановић Нови Београд	<i>В.С. Караџић</i>	Бронзана медаља
д. Максимафилија		
23. Јордан Пешевски Београд	<i>Флора и фауна Југославије</i>	Сребро-бронзана медаља
24. Бранислав Др Јовановић Нови Београд	<i>Поштански мотиви на природним маркама Југославије</i>	Бронзана медаља
25. Стеван Новаковић Ваљево	<i>МК Југославије</i>	Диплома
26. Радослав Зоре Београд	<i>Туристички мотиви</i>	Диплома
27. Бранислав Др Јовановић	<i>Поштански мотиви на редовним маркама</i>	Диплома

Б. Омладинске збирке

28. Молнар Ференц м.л.
ВП Кумбор	„Спортисти света у
Југославији”	Сребрна медаља
29. Иван Пешевски
Београд	МК – Туристички мотиви
Југославије	Сребро-бронзана
медаља
ц. Литература		
30. Зоран Бошковић
Београд	Каталоџ трешака на маркама
поштанских мотива	Велика сребрна
медаља
31. Ф. Д. Александар
Тараканов
Ваљево	Часопис „Ваљевски
Филателисти”	Сребрна медаља

ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА

Штедњом преко Поштанске Штедионице доприносите развоју вашег краја и наше земље у целини.

ПИСМО ЈЕДНОГ ИЗЛАГАЧА

Овим путем желим да се захвалим у име излагача из Сенте и у своје лично име организаторима за топао пријем који је организиран за учеснике изложбе „125 – годишњица пошта у Србији”.

Поводом тога неколико сугестија:

- Жири би што пре требало да заврши оцењивање изложака (можда још пре отварања изложбе). На тај начин и посетиоци би добили информације о вредности појединих изложака. Надаље, на свакој изложби требало би одредити неколико термина, када би излагачи могли успоставити лични контакт са члановима жирија.
- Због различитих тумачења правилника ФИП-а а и због честих измена истог, било би корисно организовати консултације са излагачима, макар годишње једанпут.

Dr ing Feher Illes

Нудим марке Аустралије, Океаније, Европе и разних држава. Попуњавам манколистe. Б. Нушић, Гаврила Принципа 20, 11000 Београд

Размену жели: Alexandre Abes de Freitas, Rua Bahia No. 965, VILA APORECIDA, FRANCO – SP. CEP 14400, Brasil

ЦРВЕНА ЗВЕЗДА

ПОБЕДНИК КУПА ШАМПИОНА

ПОБЕДНИК СВЕТСКОГ КУПА
У ФУДБАЛУ

Фудбалски клуб ЦРВЕНА ЗВЕЗДА основан је 4. марта 1945. године. Првак Југославије био је 18 пута: први пут 1951 а последњи 1990/91. Победник Купа Југославије је био 12 пута: први пут 1948 а последњи пут 1989/90. Дуплу круну је освојио 5 пута. Супершампион је био два пута. Победник Купа прволигаша 1972/73 године. Победник многих интернационалних турнира и један од најуспешнијих учесника у Европским куповима. Највећи успех постигнут је у сезони 90/91: победник Купа шампиона и Светског купа у фудбалу.

ПОБЕДНИК ЈУГОСЛОВЕНСКОГ
КУПА

1948, 1949, 1950, 1958, 1959, 1963/64,
1967/68, 1969/70, 1970/71, 1981/82,
1984/85, 1989/90

ПРВАК ЈУГОСЛАВИЈЕ

1951, 1952/53, 1955/56, 1956/57,
1958/59, 1959/60, 1963/64, 1967/68,
1968/69, 1969/70, 1972/73, 1976/77,
1979/80, 1980/81, 1983/84, 1987/88,
1989/90, 1990/91

БАРИ 29. МАЈ 1991 ГОДИНЕ

После импресивних победа над Грасхоперсом, Глазгов Ренџерсом, Динамом из Дрездена и Бајерном, у најзначајнијој утакмици фудбалске Европе у 1991 години ФК ЦРВЕНА ЗВЕЗДА се на стадиону Свети Никола у Барију састала у финалу Купа европских шампиона са прваком Француске Олимпиком. Играло се исцрпљујућих 120 минута али и тада без одлуке 0:0. Пошто су и пенали део фудбалске игре, Звезда је била сталоженија и боља 5:3. Освојен је најдрагоценији европски клубски трофеј, остварен највећи успех југословенског фудбала у историји.

Они су прваци Европе: 1. Стојановић, 2. Југовић, 3. Маровић, 4. Шабанаковић, 5. Белодедић, 6. Најдоски, 7. Просинечки, 8. Михајловић, 9. Панчев, 10. Савићевић (Стошић), 11. Бинић, Тренер: Љупко Петровић

FK CRVENA ZVEZDA
EVROPSKI ŠAMPION BARI
1991/92

ТОКИО 8. ДЕЦЕМБАР 1991.
ГОДИНЕ

Најуспешнију сезону у својој и југословенској фудбалској историји ФК ЦРВЕНА ЗВЕЗДА тријумфално завршава у Токију 8. децембра. У финалу Светског купа у фудбалу, првак Чилеа и Јужне Америке КОЛО-КОЛО није успео да заустави црвено-белу машину. Убедљивих 3:0 је бисер у круни једне незаборавне сезоне ФК ЦРВЕНА ЗВЕЗДА. После титуле победника Купа европских шампиона у личну карту југословенског и европског првака уписује се и Светски првак у фудбалу. Цео свет је на уверљив начин видео да још увек постојимо и да смо најјачи када нам је најтеже.

Они су прваци света: 1. Милојевић, 2. Радиновић, 3. Василијевић, 4. Југовић, 5. Белодедић, 6. Најдоски, 7. Стошић, 8. Ратковић, 9. Панчев, 10. Савићевић, 11. Михајловић. Тренер: Владица Поповић.

FK CRVENA ZVEZDA
SVETSKI ŠAMPION TOKYO
1991/92

Придружујући се честиткама и признањима ФК ЦРВЕНА ЗВЕЗДА на освојеним титулама европског и светског првака у фудбалу за 1991/92 годину, Заједница југословенских ПТТ је 31. 1. 1992. године издала пригодну поштанску марку од 17 динара. Марка је штампана у тиражу од 90.000, у табацима од 8 комада плус вињета. Штапање је извршило Штампарско преду-

зеће ФОРУМ из Новог Сада. Академски сликар из Београда Радомир Бојанић је за мотив марке узео знак ФК ЦРВЕНА ЗВЕЗДА и освојене пехаре Купа европских шампиона и Светског купа у фудбалу. Ово је први пут да је Заједница југословенских ПТТ издала пригодну марку посвећену успесима једног југословенског клуба који су у овој 1991. години заиста били импресивни.

ПОШТА РАТНИХ ЗАРОБЉЕНИКА И ЦЕНЗУРА (I)

Ратни заробљеници су војна лица која за време оружаног сукоба падну под власт непријатеља и буду интернирана односно затворена. У првобитној заједници није било ратних заробљеника – они су убијани. Стварањем приватне својине, ратни заробљеници се претварају у бесправну робовску радну снагу. У феудализму се поступа окротно и нечовечно. Крајем средњег века установљује се откуп. Савремено схватање о поступку са заробљеницима формирало се у XVIII веку: ратни заробљеник није више власт појединца већ државе која га је заробила. Касније преовладавају схватања о хуманијем поступку па се временом стварају одговарајућа правила. Хашка конвенција о ратним заробљеницима и обичајима од 1899. године регулише права и обавезе заробљеника. На другој Хашкој конференцији усвојена је 1907. године конвенција која садржи и 17 чланова о ратним заробљеницима. Међутим, у Првом и Другом светском рату правила Хашких конвенција грубо су кршена (1).

Истраживање пошта и цензура заробљеничких логара овде приказаних односе се на период од пре Првог светског рата, као и на Први и Други светски рат.

У периоду закључно са Првим светским ратом, истраживања се односе на војна лица која је заробила српска војска и на припаднике српске војске које је заробила непријатељска војска.

Истраживања се односе и на период Другог светског рата, после заробљавања припадника југословенске војске од стране непријатеља као и припадника непријатељских војски заробљених од Југословенске Народне Армије.

Истраживања се односе на следеће земље:

1. До Првог светског рата и Први светски рат: Србија, Турска, Бугарска, Аустрија, Угарска, Немачка, Русија.

2. Други светски рат: Немачка, Италија, Енглеска, СССР, Југославија.

Садржај истраживања обухвата: попис логора ратних заробљеника и кореспонденција ратних заробљеника, односно логорски поштански и цензурни жигови.

СРБИЈА

Први балкански рат (српско-турски) октобар 1912 – мај 1913

У прошлим ратовима, о заробљеницима које је оперативна војска спроводила у позадину, није се водило довољно рачуна. Није се знао ни тачан број лица. При размени заробљеника било је тешкоћа јер је администрирање било слабо.

У овом рату за заробљенике који су даље транспортовани у унутрашњост Србије, били су формиран пунктови за привремени смештај.

Због недосатака смештајног простора било је случајева пуштања заробљеника кућама.

Известан број заробљеника који је био заробљен на секторима према Једрену и Мустафа Паши, предат је бугарским властима (2).

Главни пунктови за прикупљање и даљи распоред били су: Драч, Љеш, Солун, Битољ, Прилеп, Велес, Криволак, Скопље и Ниш (3).

Турски заробљеници били су смештени у следећим местима (4):

1. Бардовац (код Скопља)
2. Куманово (локална касарна)
3. Прешево
4. Биљач (у близини Прешева)
5. Доња београдска тврђава
6. Чачак

7. Ужице
8. Крушевац
9. Пожаревац
10. Неготин
11. Књажевац
12. Ваљево
13. Ђуприја
14. Алексинац

Други балкански рат (српско-бугарски) јуни – јули 1913

Пунктови за привремени смештај заробљеника били су формирани у Пироту и Сари хамзали (III армија) (5).

Заробљеници су карантин издржавали у Сари Хамзали и ван Велеса (6).

Бугарски заробљеници били су смештени у следећим местима (7):

1. Београд
2. Ниш
3. Зајечар
4. Куманово

I Балкански рат: Турски команданти и турски војници заробљени у Једрену 1912. године.

5. Пирот
6. Ваљево
7. Шабач
8. Ужице
9. Смедерево

10. Крагујевац
11. Крушевац
12. Неготин
13. Буприја
14. Алексинац

Церска и Колубарска битка (Српско-Аустро-угарски рат) 12 август – 15. децембар 1914

Министарство војно је известило 29. VII 1914. године Врховну Команду да је наређено да се у Нишу формира Заробљеничка команда, и да се сви заробљеници упућују за Ниш. Према овој наредби дивизијске обласне команде биле су дужне да све заробљенике спроведу у Заробљеничку команду у Ниш. Међутим, ако би дошло до нагомилавања великог броја заробљеника, форми-

рало би се више чета или батаљона, који би се дислоцирали у позадину (8).

У поступку даљег збрињавања заробљеника, донет је 16. XI 1914. године „Правилник за поступање са заробљеницима“; у члану 9 се износи „Да сва писмена општења заробљеника и других личности са њима морају се цензурисати у Заробљеничкој команди“ (9).

II Балкански рат: Заробљени буџарски војници у Доњем граду у Београду 1913. године.

Према овом Правилнику учињен је напредак у поступку са заробљеницима, између осталог, да могу да обављају писмену преписку, уз претходно цензурисање.

Такођер, донет је 10. I 1915. године и „Пропис о издржавању заробљеника непријатељске војске“; према коме су били формиран заробљенички одреди који су носили назив по месту у коме су се налазили.

Заробљенички одреди делили су се на чете, а њихов број је био неограничен. Оне носе називе: 1, 2, 3 чета итд. (10).

Први светски рат 1915-1918

Приликом повлачења издата је наредба да се сви заробљеници на територијама дивизијских области евакуишу у правцу Приштине и Призрена и ка Битољу и ту предају француским властима (12).

Штаб Врховне Команде издао је 7. VII 1916. године наређење да се сви заробљеници при оперативној војсци који нису дали изјаве, прикупе у Микри и од њих формира 1. заробљеничка чета. Они би овде остали на раду, а ту су и даље упућивани нови заробљеници (13).

Пошто се бројно стање заробљеника сваким даном повећавало, то у вези наређења од 7. VII 1916. година, а у духу члана 8 „Прописа о издржавању заробљеника непријатељске војске“ од 10. I 1915. године, формирао се „Солунски заробљенички одред“ (14).

Овај заробљенички одред је укинут 31. XII 1916. године, а формирана је „Заробљеничка команда“ 1. I 1917. године са седиштем у Солуну (15).

Према Уредби о заробљеничкој команди од 31. XII 1916. године формирана је при команди заробљеничка пошта и то: „Пошта заробљеничке команде“ при овоме штабу; „Пошта одреда заробљеничких официра“ при штабу одреда; „Пошта.....заробљеничког пука“ и по једна „Пошта.....заробљеничког одреда“ код сваког одреда (16).

Тако је на територији Дунавске дивизијске области био формиран „I дунавски заробљенички одред“ чији су припадници радили на разним пословима, као на пример: при војним станицама у Сопоту, Лазаревцу, Великој Плани, Раљи, Петровцу, на Љубичевском мосту, у војној болници у Свилајнцу железничкој станици у Младеновцу итд. (11).

И у другим дивизијским областима (Дринске, Моравске, Тимочке) заробљеници су били распоређени на радове.

Према једном извештају Солунског заробљеничког одреда, одред није непосредно добио никакво наређење у погледу преписке заробљеника, а до 25. X 1916. године још се није знало да ли ће се она примати, цензурисати и где ће се слати (17).

Формација заробљеника организована је по пунктовима. Састав пука: штаб и три батаљона, састав батаљона четири чете, јачина чете – 250 људи (18).

Пукови Солунског заробљеничког одреда налазили су се 29. XI 1916. године по четама:

I пук, 1-12 чета у Соровићу, Вертекопу и Сакулеву, а

II пук, 13-18 чета у Зејтинлику и Микри (19).

Заробљеници су могли писати по једну карту месечно, карте су цензурисане, прикупљане у поштанском одељењу и слате нашем Црвеном крсту (20).

Према обавештењу Поштанског одељења Штаба Врховне Команде од 8. IV 1917. године француски Министар војни усвојио је извесне мере ради олакшања кореспонденције аустро-угарских заробљеника коришћених у српској војсци, преко Поштанске контроле у Марсељу. Обавезно је било, да не помињу да се налазе на Македонском фронту, а писма су упућивана на адресу са додатком „Au Dérôt Serbe de Toulon“ (21).

Заробљенички пукови били су распоређени средином маја 1917. године у овим местима:

I пук бугарски у Баници, батаљони:

1. батаљон у Вертекопу,
2. батаљон у Баници, а
3. батаљон у Живање.

II пук бугарски у Микри, батаљони:

1. батаљон у Микри,
2. батаљон у Микри, а
3. батаљон у Сакулеву.

III пук немачки у Микри, батаљони:

1. батаљон у Добровени,
 2. батаљон у Микри.
- Депо-чета у Солуну.

Сви припадници ових чета били су распоређени делом на грчкој територији у местима: Забрдане, Драгоманци, Вертекоп, Соровић, Баница, Скочивир, Живање, Суботско, Зејтинлик, Микра, Добровени, Сакулево, Воштран, Бач.

Формирани су железнички, грађевински, шумарски, руднички и друмски одреди. При свакој команди одреда (батаљон, чета) налазио се поштар (22).

Пошта у заробљеничкој команди и по пуковима отпочела је рад 10. VI 1917. године. Ове поште нису добиле своје жигове, те је упутом наређено да се на препорукама исписује руком назив поште и дан пријема, а обична пошта добијала је жиг оне поште која је вршила цензурисање (23).

Сходно овоме, при II бугарском заробљеничком пуку 10. VI 1917. године формирана је пошта која је у то време вршила само писмоносну радњу. Седиште војне поште овог пука било је у Микри (24).

Истог дана почела је рад пошта I заробљеничког пука која се налазила у селу Баница (25).

Према томе, заробљеничка као и пуковска команда имале су своје поште, тако да се сва званична и приватна пошта за заробљеничке пукове паковала одвојено у Заробљеничкој команди,

а експедовала преко поште Врховне Команде (26).

Крајем јануара 1919. године распоред јединица Заробљеничке команде био је следећи (27):

Штаб Заробљеничке команде у Солуну, депо-чета у Микри, одред заробљених официра (I и II група) у Лесковцу:

I Заробљенички пук бугарски: штаб пука у Лесковцу, батаљони у Владичином Хану, Лесковцу и Нишу;

II Заробљенички пук бугарски: штаб пука у Скопљу, батаљони у Куманову, Скопљу и Краљеву.

1. батаљон III пука немачког био у покрету за Параћин са све четири чете, пета немачка чета у Бевђелији;

IV Заробљенички пук бугарски: штаб пука у Битољу, батаљони у Битољу и Скопљу;

V Заробљенички пук аустријски: штаб пука у Јагодини, први батаљон у Марковцу, други и трећи у покрету за Марковац – Смедерево.

Чете ових пукова биле су распоређене по Србији, на пословима оправке путева, железничких пруга, утовару, истовару итд.

Наредбом од 11. III 1919. године сви држављани Краљевине СХС без обзира на народност, који су се још налазили као заробљеници код нас, били су пуштени кућама (28).

После закљученог примирја заробљеници су били упућивани у најближе заробљеничке јединице или на радове у позадини оперативне војске (29).

Заробљеничка команда је ради премештаја кренула 20. IV 1919. из Солуна за Ниш (30).

Пре поласка из Солуна распоред јединица заробљеничке команде био је следећи (31):

Депо-чета у логору у Микри,

Одред заробљеничких официра са I групом у логору у Микри,

Одред заробљеничких официра са IV групом у Лесковцу,

I заробљенички пук бугарски са штабом у Лесковцу,

Батаљон III немачког пука са све четири чете у Параћину,

II заробљенички бугарски пук са штабом у Скопљу,

IV заробљенички бугарски пук са штабом у Битољу,

V заробљенички аустријски пук са штабом у Јагодина.

На предлог команданта заробљеничке команде 10. V 1919. године било је

наређено да се заробљеници после закљученог примирја упућују:

а. Бугари – бугарским заробљеничким четама у Печују, Земуну или Ријеци.

б. Немци – III немачком заробљеничком пуку у Београду или чети у Дубровнику – Котору.

в. Аустријанци и Мађари – V заробљеничком пуку аустријском у Смедереву (32).

ПРЕПИСКА И ЖИГОВИ

Аутор није имао прилике да региструје преписку заробљеника из балканских ратова. Међутим то не искључује могућност да су заробљеници непријатељске војске користили право према одредбама Хашке конвенције. Тек формирањем Заробљеничке команде у Нишу јула 1914. године и донетим правилником исте године била је омогућена преписка заробљеника, која се цензурисала у команди. За ту сврху набављени су жигови.

Ради преписке коришћене су (33):

Српске дописне карте са ликом Краља Петра од 5 пара

Карта са два лица, адресна страна црвена, друга беле боје, штампана у Државној штампарији 1. IX 1915. године;

Слика 1.

ЗАРОБЉЕНИЧКА
КОМАНДА

№ _____

Слика 2.

У ЗАРОБЉЕНИЧКОЈ КОМАНДИ
ПРЕГЛЕДАНО

Заробљеничке дописне карте Црвеног крста, штампане у Женеви, наручене 23. XII 1917. године.

Употребљавани су следећи жигови:

1. Заробљеничких команди, текст у два реда, са простором за евиденцију, величине 40/33 мм (слика 1),

2. Цензурни

а. Равни, са текстом у два реда „У заробљеничкој команди/прегледано“, са грбом изнад натписа, у црној боји, величине 62/40 мм (слика 2),

б. Кружни, са текстом „Заробљеничка команда /прегледано/ Официрско одељење“, у црној боји, величине 41 мм (слика 3),

3. Цензорски парафи.

4. Осим тога, ребе се могу наћи и жигови Главне војне цензуре са натписом „Прегледала главна војна цензура“, двокружни, црвене или црне боје, величине 32 мм.

Слика 3.

ПРИКАЗ ИЗДАЊА РЕДОВНИХ МАРАКА „ПОШТАНСКИ САОБРАЋАЈ” период од 17. 3. 1986 до 8. 12. 1989. године

Редовне марке Југославије са мотивима из поштанског саобраћаја („Поштански саобраћај”) пуштене су у употребу 17. 3. 1986. године. То су још увек актуелне редовне марке чије се издавање наставља. Међутим, у издавању ових марака могу се јасно издвојити два периода:

- Први, од 17. 3. 1986. до краја 1989. године, када је извршена деноминација динара, и
- Други, од 24. 1. 1990. године, када су се појавиле прве марке у новим динарима, који је отворен будући да су то актуелне редовне марке.

У овом прегледу приказане су све особености марака издатих у првом периоду, у коме се прва марка (вредност од 20 динара) појавила 17. 3. 1986. године, а последња марка (вредност од 20.000 динара) 8. 12. 1989.

Општа обележја издатих марака првог периода су:

- а) Све марке штампане су офсет техником;
- б) Различита зупчања: $13 \frac{1}{4}$; $13 \frac{1}{14} : 12 \frac{1}{2}$, односно $12 \frac{1}{2} : 13 \frac{1}{4}$ и $12 \frac{1}{2}$, при чему има вредности са сва три зупчања као и вредности у само једном зупчању;
- в) Различити формати марака – марке „м а л о г” формата (26 x 23, односно 23 x 26 мм) и марке „в е л и к о г” формата (37 x 30 мм). Међу маркама малог формата издваја се посебним форматом (23,5 x 22,5 мм) вредност од 100 динара;
- г) Ликовну обраду марака креирали су различити аутори;

- д) На маргини испод слике код свих вредности, осим вредности од 93 динара, у левом делу назначено је име аутора ликовног решења. Код неких вредности, у десном делу пише име аутора реза или штампарије. На две вредности (60 и 100 динара) уз име аутора ликовне обраде (леви угао) и аутора реза (десни угао), у средини је означен скраћени назив штампарије.
- ђ) Све марке малог формата биле су у продаји у шалтерским табацима од 100 комада. Марке великог формата биле су у продаји у шалтерским табацима од 25 комада (2000 динара), 50 комада (10.000 динара, 50.000 динара, 100.000 динара) или 25 и 50 комада (20.000 динара).
- е) Штампане марака вршено је на различитим врстама папира, и то на обичном, обичном глатком и кредастом. Неке вредности штампане су на различитим врстама папира, а неке само на једној.
- ж) Структура папира је различита, па се код већег броја вредности могу издвојити папири различитих структура.
- з) За све вредности из првог периода карактеристично је гумирање са равномерним наносом суве (тропске) гуме. Код вредности од 100 динара одштампани део тиража има сјајну гуму и то је једина марка на тему „Поштански саобраћај” (бр. 2246, 2248 и 2249) док је за вредност од 50.000 динара (бр. 2271) означено да је из емисије „Авионски саобраћај”.

- ј) Неке вредности „малог” формата су прештампане новом вредношћу и издате као „помоћно” издање. Ова прештампавања су у свим случајевима, осим једног, вршена пре деноминације динара. Само је вредност од 800 динара (марка бр. 2248) издата са претиском нове вредности после деноминације динара (бр. 2309).
- к) Марке „малог” формата су једнобојне или двобојне док су марке „великог” формата двобојне или вишебојне.
- л) Понављање појединих марака у другој боји и новим вредностима.

Као основ за приказ редовних марака „Поштански саобраћај”, издатих у наведеном периоду узети су:

І ОСОБЕНОСТИ ПАПИРА

І.1. БОЈА ПАПИРА – Папир је жућкаст или бео. Код неких вредности (40, 60, 120, 170 и 200 динара, нпр.) разлике у боји папира су уочљивије. Код вредности од 40 динара на слици марке се, код мањег броја табака, уочава слаба руменкаста основа највероватније од разливања боје при штампању. Карактеристична је разлика у боји која се среће код кредастог папира вредности од 200 динара. Јасно се разликују бели и изразито жућкасти при чему је овај други веома редак. Разлике у боји па-

пира, осим код кредастог папира вредности од 200 динара нису такве да и по тој основи треба вршити разврставање, па стога нису узете као основ исте систематизације.

І.2. ВРСТА ПАПИРА – У највећем броју случајева за штампање је коришћен обичан папир и само неке вредности штампане су у целокупном тиражу на глатком сјајном папиру (вредност од 2.000 динара великог формата). Гладак папир појављује се код дела тиража од 100 динара (друго штампање) и целокупног тиража марке од 10.000 динара и 20.000 динара (велики формат) с тим да се код обе марке разликују гладак сјајан папир (І штампање) и гладак папир без сјаја (ІІ штампање). Кредаст папир јавља се само код неких вредности. Код вредности од 500 динара (кат. бр. 2168) овај папир се среће знатно ређе него код других вредности штампаних и на кредастом папиру.

І.3. СТРУКТУРА ПАПИРА – Структура папира фигурира као значајан елемент систематизације. Она је дефинисана као хомогена (неизражена) и пругаста или косо мрежаста (изражене структуре). Пругасти папир је вертикално пругаст или хоризонтално пругаст. Вертикално пругаст је карактеристичан за марке са хоризонталном сликом, а хоризонтално пругаст за марке са вертикалном сликом. Структура

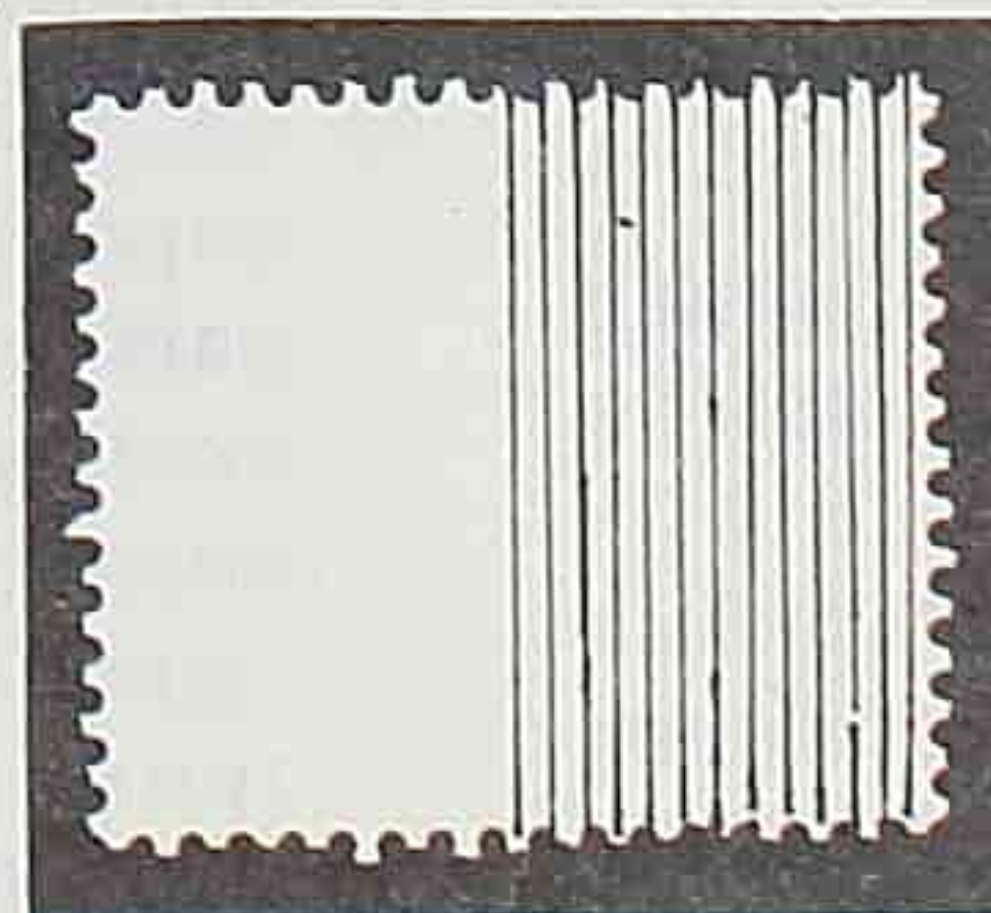
Слика 1.

Косо мрежаста структура

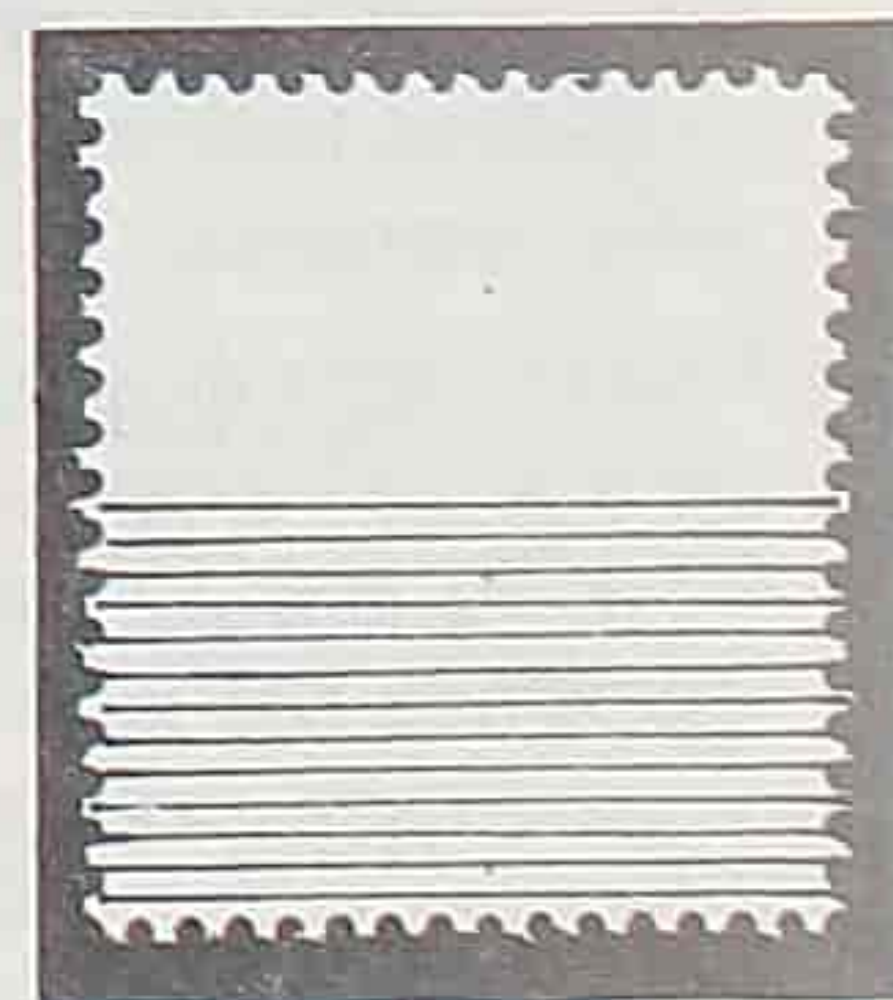
К

Вертикално пругаст папир

Пв

Хоризонтално пругаст папир

Пх

Шематски приказ структуре папира и ознаке који фигуришу у табелама: К (косо мрежаста структура), Пв (вертикално пругаст папир), Пх (хоризонтално пругаст папир).

(грађа) папира се често разазнаје посматрањем лица марке лупом, насупрот извору јаке светлости. У неким случајевима структура папира оцртава се и на његовој површини и може се уочити без помоћи лупе. Ово је посебно изражено код вредности од 40, 60, 120, 170 и 200 динара.

Шематизовани изглед структура приказан је на слици 1.

К о с о м р е ж а с т а структура је у свим случајевима јасна и карактеристична је, као и пругаста, за марке штампане у периоду до 21. јула 1988. године. Ово није правило јер се код вредности од 220 динара, која је пуштена у промет нешто касније може наћи, као редак, и мрежасте или пругасте папир. Ово истовремено значи да су марке издања од 21. јула 1988. године на папиру хомогене грађе поновљено штампање тих марака (вредности од 20, 30, 50 и 200 динара, а могуће и 60 динара мада је код те вредности хомогени папир веома редак). Вредности од 20, 30, 40, 50 и 200 динара у мешовитом зупчању, срећу се искључиво у најранијем периоду издавања марака „Поштански саобраћај” и налазе се само на папиру изражене (мрежасте, пругасте) структуре.

П р у г а с т а структура се карактерише узаним светлим (прозирним) пругама које нису увек континуиране али су јасно уочљиве. Управно на њих јављају се кратке прозирне пруге које у неким случајевима стварају утисак једне густе правоугаоне или квадратичне мрежасте грађе која није потпуно јасна на целој површини марке.

Значајно је, да папир пругасте грађе гледан са полеђине скоро увек показује мрежасту структуру, док је код марака мрежасте структуре са лица пругаста грађа на полеђини доста тешко видљива.

Х о м о г е н а (неизражена) структура подразумева хомогеност грађе папира, тј. у папиру се при посматрању насупрот извору светлости запажа једнообразност папирне масе.

II ОСОБЕНОСТИ ГУМИРАЊА

За све вредности карактеристично је гумирање сувом (тропском) гумом чија је основна видљива особеност да нема сјаја (мат изглед). Само код вредности од 100 динара, део тиража који се односи на треће (последње) штампање, среће се сјајна бела гума и то је једина марка „Поштанског саобраћаја” са сјајном гумом. Код свих вредности тип носача је гладак. Нису познате знатније разлике у боји гуме који би могле бити предмет систематизације.

III ОСОБЕНОСТИ ЗУПЧАЊА

Све марке издате у 1986. години, осим вредности од 100 динара зупчане су у две величине: $13 \frac{1}{4}$ и $12 \frac{1}{2} : 13 \frac{1}{4}$, односно $13 \frac{1}{4} : 12 \frac{1}{2}$. Зупчање вредности од 100 динара је $13 \frac{3}{4}$. Код касније издатих марака зупчање је $13 \frac{1}{4}$, а „мешовито” зупчање изостаје. Зупчање $12 \frac{1}{2}$ појавило се први пут код вредности од 5.000 динара (20. јануар 1989) и све вредности „малог формата” издате касније срећу се у зупчању $13 \frac{1}{4}$ и $12 \frac{1}{2}$. Зупчање $12 \frac{1}{2}$ се појављује и код доштампавања раније издатих вредности (200 динара, 500 динара – бр. 2168 и 1.000 динара). Марке „великог” формата су у свим случајевима зупчане $13 \frac{1}{4}$.

IV ОСОБЕНОСТИ БОЈЕ

Поновљена штампања и неравномерности у nanoшењу боје током штампање великог тиража ових марака довели су до уочљивих разлика у основној боји марака, које дозвољавају различито дефинисање према каталогу боја или уочљиве разлике у пуноћи исте боје (светла, тамна, бледа). Дефинисање боје вршено је према Михеловом каталогу боја (Michel Farberfühger, 33 Auflage). Неке боје није било могуће дефинисати због ограничених могућности каталога боја па су изведене на основу засићења одређеном бојом.

Веће тешкоће у дефинисању боје јављају се код двобојних и вишебојних

марака, какве су неке марке малог и све марке великог формата.

Марке издвојене досадашњим истраживањима приказане су табеларно и то у три одвојене табеле. У табели 1 приказане су, по редоследу вредности, марке „малог” формата. У табели 1а приказана је марка вредности од 100 динара (бр. 2068). У табели 2 приказане су марке „великог” формата. Уз табеле су дата нека тумачења и допуне онога што у табелама није обухваћено.

У табели 1. је приказана и марка бр. 2251 (помоћно издање 400/30 динара) у

мешовитом зупчању за коју се ојравдано мисли да је веома успели фалсификацији претиска.

У табелама марке су поређане по вредностима, с тим да су помоћна издања приказана уз основну марку. Све марке са претиском нове вредности (помоћна издања) имају претисак у црној боји у офсет штампи, осим марке бр. 2247 (700/220 динара) код које је претисак нове вредности у црној боји у типоштампи.

„Поштански саобраћај”; марке „малог” формата издате у периоду 1986-1989. године

Једнобојни или двобојни офсет; зупчање чешљасто различито; папир различит (обичан, кредаст) бео или жућкаст, структурно различит (хомоген, косо мрежаст, хоризонтално или вертикално пругаст); гума тропска – мат.

ТАБЕЛА 1

Каталог „Југо-марка” број	Датум издања	Вредност (дин.)	Боја	Зупчање										
				13 1/4				Кредаст	12 ^{1/2} : 13 ^{1/4} 13 ^{1/4} : 12 ^{1/2}			12 1/2		
				Обичан папир					Обичан папир			Обичан папир		
				К	Пх	Пв	Х	К	Пх	Пв	хомоген			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
2038	17. 3. 1986.	20	тамно јоргованаста			•				•				
			тамно ружичасто-јоргованаста	•		•				•		•		
			јоргованаста	•		•	•				•		•	
			смеђасто-јоргованаста			•								
2074	26. 7. 1986.	30	тамно црвеносмеђа	•										
			црвеносмеђа		•						•			
			светло црвеносмеђа	•	•		•				•			
			оранжсмеђа	•	•									
2251	23. 8. 1989.	400/30	светло црвеносмеђа				•		(*)					
			оранжсмеђа	•	•									
2073	17. 7. 1986.	40	црвена	•		•				•		•		
			јарко црвена	•										
			карминцрвена	•		•								
			бледо црвена			•								
			тамно ружичаста			•								

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2062	4. 6. 1986.	50	тамно сивољубичаста	•		•			•		•		
			сивољубичаста	•		•							
			светло смеђељубичаста				•						
			смеџастољубичаста	•						•			
			смеђељубичаста										•
2113	25. 5. 1987.	60	сивозелена	•	•		•						
			жутосивозелена	•									
2127	22. 9. 1987.	80/60	сивозелена	•	•								
			тамно жутозелена		•								
2143	16. 12. 1987.	93	љубичастоплава	•	•								
			љубичастоултрамарин		•								
			ултрамарин	•	•								
2169	24. 6. 1988.	120/93	ултрамарин	•	•								
2068	12. 6. 1986.	100	Види помоћну табелу 1a										
2142	10. 12. 1987.	106	црвено јоргованаста	•	•								
			ружичастокармин	•	•								
2145	22. 1. 1988.	106	црнооранж црвена	•	•								
			светло црнооранж црвена	•	•								
2170	24. 6. 1988.	140/106	црнооранж црвена	•	•								
			светло црнооранж црвена	•	•								
2175	11. 8. 1988.	120	зеленоплава	•	•								
2204	21. 12. 1988.	170/120	зеленоплава	•	•								
2176	11. 8. 1988.	140	карминцрвена	•	•								
2203	15. 12. 1988.	220/140	карминцрвена	•	•								
2196	17. 11. 1988.	170	плавозелена					•					
			плавичастозелена				•						
2250	10. 8. 1989.	700/170	плавозелена				•						
			плавичастозелена				•						
2063	14. 6. 1986.	200	тиркизноплава	•		•	•		•		•	•	
			зеленкастоплава	•									
			светло зеленкастоплава				•	•					
			сивоплава			•							
			зеленоплава				•					•	
			белоплава					•	•				
2202	6. 12. 1988.	220	светло црвеносмеџа				•						
			црнооранж црвена	•			•						
2247	19. 7. 1989.	700/220	црнооранжцрвена	•	•		•						
			светло црнооранжцрвена				•						
2229	11. 5. 1989.	300	тамно ружичаста				•						
			ружичаста									•	
			јарко (скерлетно) црвена				•						
2159	11. 4. 1988.	500	<u>бледо смеџастоцрвена</u> индиго		•								

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2159			<u>светло смеђецрвена</u> <u>црноплава</u>		•							
			<u>светло оранжцрвена</u> <u>тамно сивоплава</u>	•								
2168	23. 6. 1988.	500	<u>тамно жута</u> <u>индиго</u>				•	•				
			<u>жута</u> <u>индиго</u>				•					
			<u>светло жута</u> <u>тамно сивоплава</u>				•					•
			<u>хромжута</u> <u>индиго</u>		•		•					•
			<u>маслинастожута</u> <u>индиго</u>	•								
			<u>жута</u> <u>тамно сивоплава</u>				•	•				•
2248	20. 7. 1989.	800	<u>ултрамарин</u>				•	•				
			<u>љубичастоплава</u>				•					•
2174	21. 7. 1988.	1000	<u>плавољубичаста</u> <u>тамно зеленоплава</u>	•	•		•					
			<u>средње плавољубичаста</u> <u>тамнозеленоплава</u>				•					•
			<u>средње плавољубичаста</u> <u>зеленоплава</u>					•				•
			<u>светло плавољубичаста</u> <u>зеленоплава</u>									•
2249	20. 7. 1989.	2000	<u>плавозелена</u> <u>оранж</u>					•				•
			<u>плавичастозелена</u> <u>оранж</u>				•					•
			<u>плавозелена</u> <u>жућкастооранж</u>				•					
			<u>плавичастозелена</u> <u>жућкастооранж</u>									•
2214	20. 1. 1989.	5000	<u>смеџастокармин</u> <u>љубичастоплава</u>				•					•
			<u>црвена</u> <u>љубичастоплава</u>				•					•
			<u>црвена</u> <u>јарко љубичастоултрамарин</u>				•					
2276	28. 11. 1989.	10000	<u>средње пурпурнољубичаста</u> <u>оранж</u>				•					•
			<u>средње пурпурнољубичаста</u> <u>црвенооранж</u>				•					
2278	8. 12. 1989.	20000	<u>оранжсмеџа</u> <u>маслинастозелена</u>				•					•
			<u>оранжсмеџа</u> <u>зелено маслинаста</u>				•					

- (*) Марка бр. 2251 (помоћно издање, 400/30 динара) у мешовитом зупчању је, према досадашњим сазнањима, веома успео фалсификат претиска нове вредности;
- Код марке бр. 2247 (помоћно издање 700/220 динара) карактеристичан је, као типична грешка, претисак са уочљиво дебљим бројкама нове вредности, нарочито изражен код 91. и 92. марке у табаку;
 - Код марке бр. 2063 (200 динара) на кредастом папиру познати су примерци на папиру жућкасте основе. Веома ретка.

„Поштански саобраћај” марке „малог” формата издате у периоду 1986 – 1989. године (марка од 100 динара)

Једнобојни офсет; зупчање чешљасто 13 3/4; папир различит (обичан, обичан гладак, кредаст) бео или жућкаст; гума тропска – мат или сјајна

ТАБЕЛА 1а

Каталог („Југо- марка”)	Датум издања	Вред- ност (дин.)	Боја	Тропска гума		Сјајна гума
				Кредаст папир	Обичан папир	Гладак сјајни папир
2068	12. 6. 1986.	100	Светло љубичасто-пурпурна	•	•	
			Бledo љубичасто-пурпурна		•	
			Светло смеђе љубичаста			•
			Бledo пурпурно љубичаста			•

„Поштански саобраћај”, марке „великог” формата издате у периоду 1986-1989. године.

Вишебојни офсет; зупчање чешља-сто 13 1/4; Папир различит (обичан, обичан гладак, обичан гладак и сјајан) бео или сивкаст; гума тропска-мат.

ТАБЕЛА 2

Каталог („Југомар- ка”) бр.	Датум издања	Вред- ност (дин.)	Боја	Гладак сјајан папир	Гладак папир	Обичан папир
2183	5. 9. 1988.	2000	<u>кобалтплава</u> <u>цијанплава</u> <u>љубичаста</u> <u>тамно ружичаста</u>	•		
2224	22. 3. 1989.	10000	<u>жућкастооранж</u> <u>црно љубичасто ултрамарин</u> <u>црвено јоргованаста</u>	•		
			<u>жућкастооранж</u> <u>тамно љубичасто ултрамарин</u> <u>црвено јоргованаста</u>	•		
			<u>жутооранж</u> <u>тамно љубичасто ултрамарин</u> <u>црвено јоргованаста</u>	•		
			<u>жутооранж</u> <u>тамно љубичасто плава</u> <u>црвено јоргованаста</u>		•	

ТАБЕЛА 2 (наставак)

Каталог („Југомарка“) бр.	Датум издања	Вредност (дин.)	Боја	Гладак сјајан папир	Гладак папир	Обичан папир
2246	19. 7. 1989.	20000	<u>црвенојоргована</u> <u>наста</u> <u>црнољубичастоу</u> <u>лтрамарин</u> <u>цинобер</u>	•		
			<u>смеџастокармин</u> <u>црнољубичастоу</u> <u>лтрамарин</u> <u>цинобер</u>		•	
2271	8. 11. 1989.	50000(*)	<u>црнозеленоплава</u> <u>црвенооранж</u>			•
			<u>зеленкастоплава</u> <u>светло оранж</u> <u>црвена</u>			•
			<u>зеленкастоплава</u> <u>црвенооранж</u>			•
2277	4. 12. 1989.	100000	<u>тамно сивозелена</u> <u>светло црвенооранж</u>			•
			<u>плавичастозелена</u> <u>оранж</u>			•

(*) Код марке од 50000 динара, код оба наведена варијетета, постоји запажена разлика у боји код ознаке вредности. Код типа 1 доминира оранж боја (оранж бројке) а код типа 2 црна боја (црне бројке).

ФАЛСИФИКАТИ МАРАКА ИЗ СЕРИЈЕ „ТУРИЗАМ“ И „ПОШТАНСКИ МОТИВИ“

Са извесним закашњењем констатовао сам фалсификате претиска од 20 динара на марки „Туристички мотиви“ од 26 динара тамноплава, Корчула, основна марка према каталогу Југомарке број 1946, претиснута 1985. године под бројем 2025. Већина до сада виђених „специјалитета“ ове марке, двоструки и обрнути претисци, представљају фалсификате на штету сакупљача, па се сакупљачи упозоравају на опрезност приликом набавке.

Други уочени фалсификат о коме се доста говорило је претисак 400/30 на марки „Поштански мотиви“ у зупчању 13 1/4 : 12 1/2 (15 вертикалних рупа). О овом фалсификату писано је у неколико махова у ПТТ Веснику од децембра/јануара 1991/1992. године. Фалси-

фиковани претисак појавио се је и у виду „специјалитета“, двоструког и обрнутог претиска на истој марки у једнообразном зупчању (према каталогу Југомарке број 2251).

Појава ових фалсификата представљала је и представља истовремено фалсификовање званичних и курсирајућих марака, о чему је обавештена ЗЈПТТ.

Ј. Величковић, Београд

НОВЕ КАТАЛОШКЕ ЦЕНЕ

Крајем јануара 1992. године утврђене су нове каталошке цене поштанских марака југословенских земаља и то:

– за све поштанске марке обухваћене Каталогом поштанских марака југословенских земаља за 1991. годину (изузев марака издатих у 1991. г.), досадашња цена увећава се фактором х5,

– за поштанске марке издате у 1991. години

КАТ. БР.	НАЗИВ	СЕРИЈА	ФДЦ	М. К.
2351/54	ЗАШТИЂЕНЕ ЖИВОТИЊЕ	250.-	300.-	
2355/58	ФЛОРА	250.-	300.-	
2359	ЈАЗУ ШТРОСМАЈЕР	100.-	150.-	
2360	МОЦАРТ	100.-	150.-	200.-
2361/62	ЧОВЕКОВ ЛЕТ	250.-	300.-	350.-
2323/63	УСПОН НА ХИМАЛАЈЕ	100.-	250.-	
2364/65	ЕВРОПА ЦЕПТ	250.-	300.-	
2366	ТРСАТ	50.-	100.-	
2367/68	ЗАСЕДАЊА ПОДУНАВСКИХ РЕГИЈА	200.-	250.-	
2369/БЛОК 40	ЗАСЕДАЊА ПОДУНАВСКИХ РЕГИЈА	200.-	250.-	250.-
2370/71	ТУНЕЛ КАРАВАНКЕ	150.-	200.-	
2372/73	КОШАРКА	200.-	250.-	
2374/75	УСТАНАК	100.-	150.-	
2376	ТИН УЈЕВИЋ	50.-	100.-	
2377	ЈАКОБУС ГАЛУС	100.-	150.-	
2378/89	СВЕТИОНИЦИ	500.-	600.-	
2390	ГИМНАЗИЈА – КАРЛОВЦИ	50.-	100.-	
2391/92	ЗАШТИТА ПРИРОДЕ	200.-	250.-	
2393	СУБОТИЦА	50.-	100.-	
2394	КОНГРЕС ПЧЕЛАРСТВА	100.-	150.-	
2395/96	РАДОСТ ЕВРОПЕ	200.-	250.-	
2397	ДАН МАРКЕ	50.-	100.-	
2398/401	МУЗЕЈСКИ ЕКСПОНАТИ	300.-	350.-	
2402/05	УМЕТНОСТ 91	300.-	350.-	

Цена жигосаних марака из 1991. године износи 70% од цена нежигосаних серија.

Једна реч 40 динара, за иностранство 0,50 DM или 0,25 \$ USA

Размену жели: Eduarde Battrel Bom., Ruo Francisco Deaclesiano Ribeiro 3233, VILLA FORMOSA, CEP 1400, Brasil

Размену жели: Eduardo Corvallo de Souza, Ruo All Nasbara 1240, VILA N. S. DAS GRACA, FRANCO – SP. CEP 14400, Brasil

Размена марака и информације на тему „Печурке”. Писати енглески или италијански. Marco Vincenzi, POB 636, 36100 Vicenza, Italia

Размена марака, новца, папирног новца и телефонских картица. Енглески или италијански. Giovanni Belbotti, Casella postale 71, 27100 Pavia, Italia

POŠTANSKA ŠTEDIONICA

Dobro došli – Vaš novac možete podići u svim poštama ako štedite kod Poštanske štedionice.

Tekući račun Poštanske štedionice omogućava vam plaćanje Vaših računa u svakoj prilici. Novac koji Vam je poslat poštom ne može se izgubiti, a ako Vam je poslat telegrafskom uputnicom dobijate ga istog dana.

Novost u našem poslovanju – POST KARTICA – naša prva novčana kartica, koja Vam omogućava brzo, efikasno i kvalitetno bezgotovinsko novčano plaćanje u sferi trgovine i usluga, kao i podizanje Vašeg novca u svim poštama.

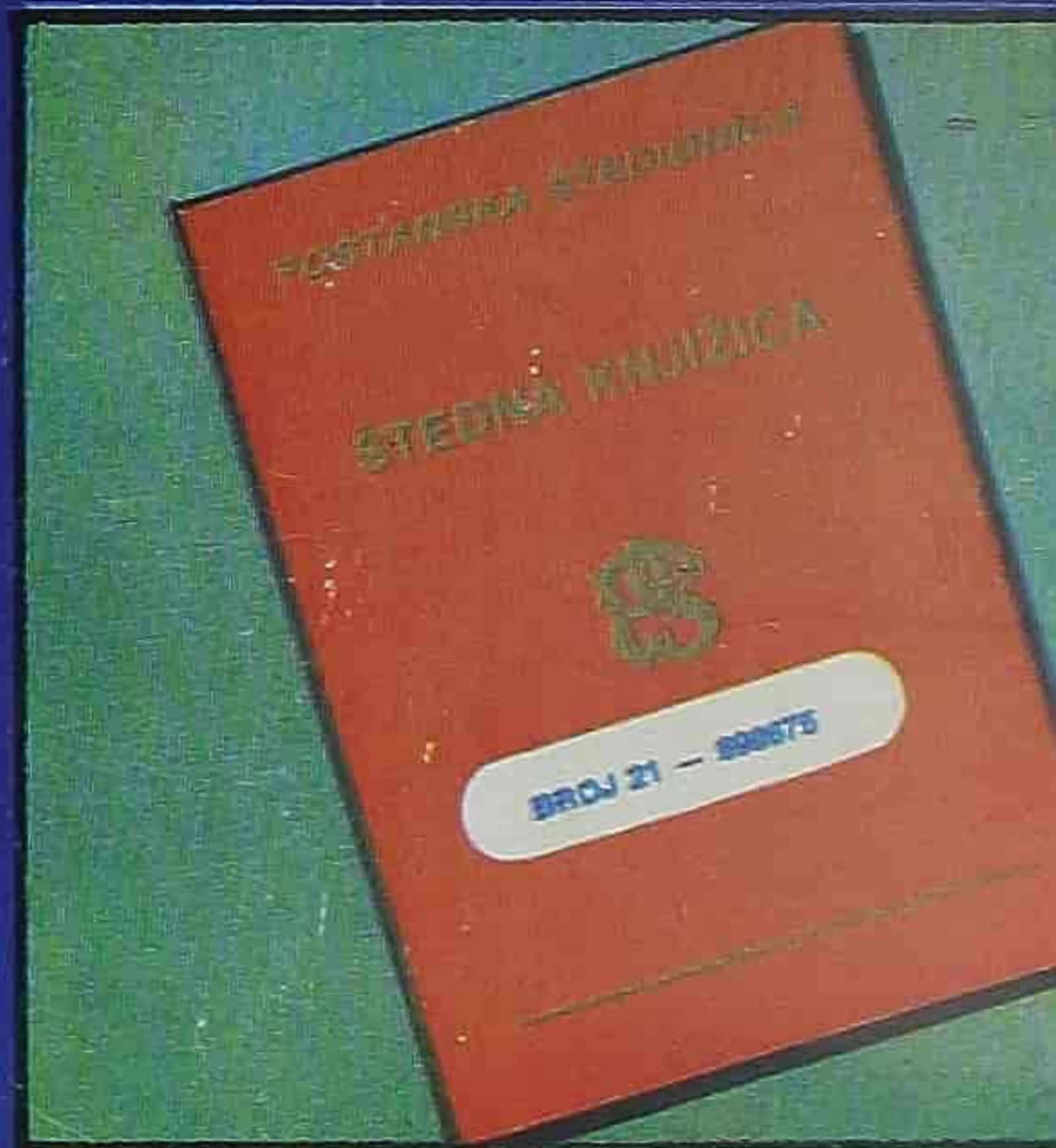
Strani novac sa konvertibilnog područja, kao i međunarodni poštanski, bankarski i putnički (travellers) čekovi menjaju se besplatno za dinare u svim većim poštama.

To smo mi...

POŠTANSKA ŠTEDIONICA

11000 Beograd, 27. marta 71
Telefon: 011/639-122
Telex: 12966 PM STED
Telegram: POŠTEDIONICA
Telefax: 011/623-586

11000 Beograd, 27. mar
Telefon: 011/639-122
Telex: 12966 PM STE
Telegram: POŠTEDIONI
Telefax: 011/623-586

POŠTANSKA ŠTEDIONICA

1921 - 1991

VREME
ISKRENOG PRIJATELJSTVA